

INFRAȚIUNILE PREVĂZUTE LA ART.173-175¹ CP RM ÎN LUMINA ULTIMELOR AMENDAMENTE OPERATE ÎN LEGEA PENALĂ

Sergiu BRÎNZA

Universitatea de Stat din Moldova

Prezentul articol este dedicat analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art.173 „Hărțuirea sexuală”, art.174 „Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani”, art.175 „Acțiuni perverse” și la art.175¹ „Acostarea copiilor în scopuri sexuale” din Codul penal. Analiza este efectuată din perspectiva operării – la 12.04.2012 și la 26.12.2012 – a unor amendamente în textul legii penale. Un interes deosebit prezintă investigarea elementelor constitutive ale infracțiunilor specificate la art.175 și 175¹ CP RM. În legătură cu toate cele patru fapte infracționale examinate, se face precizarea, nelipsită de importanță, potrivit căreia, dacă săvârșirea faptelor în cauză devine posibilă datorită neglijenței în serviciu (de exemplu, a neîntreprinderii unor măsuri de prevenire eficiente) a unei persoane publice, acea persoană publică urmează a fi trasă la răspundere în baza art.329 CP RM.

Cuvinte-cheie: *hărțuire sexuală; raport sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani; acțiuni perverse; acostarea copiilor în scopuri sexuale; acțiuni cu caracter sexual; violență sexuală.*

THE OFFENSES PORTRAYED IN ART.173-175¹ PC RM THROUGH THE VIEW OF THE LATEST AMENDMENTS IN THE PENAL LAW

This article is dedicated to the penal law analysis of the offenses referred to in art.173 "Sexual Harassment", art.174 "Sexual intercourse with a person under the age of 16 years", art.175 "Perverse actions" and art.175¹ "Approaching children for sexual purposes" of the Penal Code. The analysis is performed in terms of operation - on 12.04.2012 and on 26.12.2012 – of some amendments in the penal law. Of particular interest are the constituent elements of the offences specified in art.175 and 175¹ PC RM. On all four criminal acts considered, there is made an important specification, that, if committing the acts in question is possible due to negligence at work (for example, not performing effective prevention measures) by a public person, that person is to be held liable under art.329 PC RM.

Keywords: *sexual harassment; sexual intercourse with a person under the age of 16; perverted actions; solicitation of children for sexual purposes; actions of a sexual character; sexual violence.*

La 12.04.2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative [2]. *Inter alia*, conform acestei legi, în Capitolul IV „Infracțiuni privind viața sexuală” al Părții Speciale a Codului penal au fost operate următoarele modificări și completări: 1) dispoziția de la alin.(1) art.174 CP RM a fost modificată după cum urmează: „Raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele, comise asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani”; 2) dispoziția de la art.175 CP RM a fost modificată în felul următor: „Acțiunile perverse săvârșite față de o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, constând în exhibare, atingeri indecente, discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice, punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, precum și în alte acțiuni cu caracter sexual”. De asemenea, prin aceeași lege Codul penal a fost completat cu articolul 175¹ având următorul cuprins:

„Articolul 175¹. Acostarea copiilor în scopuri sexuale

Propunerea, inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare, a unei întâlniri cu un copil în scopul săvârșirii împotriva acestuia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire, se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani”.

Ulterior, la 26.12.2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative [3]. Printre altele, în corespundere cu acest act legislativ, în dispoziția de la art.173 CP RM după cuvântul „umiltoare” a fost introdus cuvântul „discriminatorie”.

Din perspectiva acestor amendamente operate în legea penală, în cadrul studiului de față vom efectua analiza juridico-penală a următoarelor infracțiuni: hărțuirea sexuală (art.173 CP RM); raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani (art.174 CP RM); acțiuni perverse (art.175 CP RM); acostarea copiilor în scopuri sexuale (art.175¹ CP RM).

Hărțuirea sexuală (art.173 CP RM)

Articolul 173 CP RM stabilește răspunderea pentru infracțiunea de hărțuire sexuală, adică pentru manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin amenințare, constrângere sau șantaj.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM are un caracter complex: obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală sau libertatea sexuală a persoanei; obiectul juridic secundar îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală sau sănătatea persoanei.¹ De asemenea, în plan secundar, se aduce atingere relațiilor sociale cu privire la onoarea (cinstea) și demnitatea persoanei.

Infracțiunea de hărțuire sexuală are **obiect material** în acele cazuri când acțiunea principală din cadrul faptei prejudiciabile prevăzute la art.173 CP RM se realizează în formă fizică (de exemplu, pe calea mângâierilor, îmbrățișărilor, ciupiturilor, palmelor „amicale”, străngerilor ușoare de diferite părți ale corpului, săruturilor „prietenești”, îmbrâncelilor etc.). În astfel de cazuri, corpul victimei reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM.

Victimă a infracțiunii de hărțuire sexuală poate fi o persoană de sex feminin sau o persoană de sex masculin. Victima și făptuitorul pot avea apartenență sexuală diferită sau aceeași apartenență sexuală.

Pentru existența infracțiunii de hărțuire sexuală nu interesează vârsta victimei. Chiar dacă victima este minoră (inclusiv are vârsta sub 14 ani), fapta urmează a fi calificată conform art.173 CP RM. Important este ca asupra ei să se influențeze pe calea amenințării, constrângerii sau șantajului, adică să se exercite presiunea numai pe căile prevăzute în dispoziția art.173 CP RM.

Totuși, nu se poate trece cu vederea că, în cazul unei victime de vârstă fragedă, făptuitorul ar fi interesat mai degrabă să profite de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința, decât să influențeze asupra ei pe calea amenințării, constrângerii sau șantajului. Aceasta întrucât nu întotdeauna o victimă de vârstă fragedă are suficient discernământ pentru a percepe adecvat mesajul conținut în amenințare, constrângere sau șantaj. Dacă victima de vârstă fragedă este influențată, de exemplu, pe calea profitării de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința – în vederea determinării ei la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite – atunci art.173 CP RM nu este aplicabil. În aceste condiții, răspunderea urmează a fi aplicată conform lit.b) alin.(3) art.171 sau lit.a) alin.(3) art.172 CP RM.

Pentru calificarea faptei în baza art.173 CP RM, nu interesează dacă victima este căsătorită sau divorțată, nici dacă a avut o experiență sexuală înainte de hărțuirea sexuală. De asemenea, victimă a infracțiunii de hărțuire sexuală poate fi chiar o persoană care practică prostituția, oferă servicii de masaj erotic, participă în reprezentări strip-tease sau în alte reprezentări erotice etc.

Nu se exclude nici posibilitatea săvârșirii hărțuirii sexuale asupra soției (soțului). În general, nu poate fi calificată în baza art.201¹ CP RM violența sexuală care ia forma infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM. În astfel de cazuri, la calificare se va reține numai art.173 CP RM, fără a se aplica art.201¹ CP RM.

Întrucât constrângerea victimei (pe altă cale decât cea fizică sau psihică), amenințarea sau șantajarea victimei depășesc limitele componenței de incest – dacă acestea se suprapun săvârșirii raportului sexual între rude pe linie dreaptă până la gradul trei inclusiv, precum și între rude pe linie colaterală (frați, surori) – devine necesară calificarea prin concurs: art.173 și 201 CP RM.

¹ Atunci când afirmăm că obiectul juridic secundar al infracțiunii specificate la art.173 CP RM îl pot constitui relațiile sociale cu privire la integritatea corporală sau sănătatea persoanei, nu avem în vedere că infracțiunea în cauză poate presupune aplicarea violenței. Or, așa cum se va putea vedea mai jos, în cazul infracțiunii de hărțuire sexuală, făptuitorul nu poate să limiteze libertatea de acțiuni și de manifestare a voinței victimei, pe calea aplicării violenței. Însă, comportamentul caracteristic hărțuirii sexuale poate să creeze o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă. În acest sens, comportamentul în cauză trebuie să producă în detrimentul victimei oricare din următoarele efecte de natură psihologică: depresie, anxietate, șoc, negare, stres, tulburări ale somnului; furie, teamă, frustrare, iritare, instabilitate emoțională; nesiguranță, jenă, rușine; confuzie, neputință, tulburări de concentrare, atacuri de panică; stimă de sine scăzută, neîncredere în capacitățile proprii, hipersensibilitate; izolare, aut-blamare etc. În cazul în care astfel de efecte presupun un prejudiciu fizic efectiv (exprimate, de exemplu, în afecțiuni neurologice), putem afirma că obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea corporală sau la sănătatea persoanei.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM constă în fapta prejudiciabilă alcătuită din acțiunea principală și acțiunea adiacentă. Astfel, acțiunea principală se exprimă în manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori care creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare. La rândul său, acțiunea adiacentă presupune oricare din următoarele trei modalități: a) amenințare; b) constrângere; c) șantaj.

În contextul infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM, acțiunea principală trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele două condiții: 1) să se exprime în manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal; 2) să fie săvârșită în detrimentul victimei, adică: a) să lezeze demnitatea acesteia ori b) să creeze o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă.

Vizavi de prima din aceste două condiții, trebuie de menționat că făptuitorul poate recurge la cele mai variate forme de manifestare a unui comportament fizic, verbal sau nonverbal: oral, în scris, prin semne simbolice, atitudini, gesturi exprimate explicit sau aluziv, direct sau printr-o persoană interpusă, cu sau fără utilizarea unor mijloace de comunicare la distanță etc. Până la urmă, pentru calificarea faptei în baza art.173 CP RM, nu contează care anume formă a adoptat comportamentul fizic, verbal sau neverbal. Aceasta poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

Manifestarea comportamentului fizic în contextul hărțuirii sexuale se poate exprima în atingeri ale corpului victimei (mângâieri, îmbrățișări, ciupituri, palme „amicale”, strângeri ușoare de diferite părți ale corpului, săruturi „prietenești”, îmbrânceli etc.). Important este ca manifestarea comportamentului fizic să nu depășească anumite limite, dincolo de care trebuie să vorbim despre constrângerea fizică exercitată asupra victimei. Astfel, în cazul hărțuirii sexuale, făptuitorul nu poate să limiteze libertatea de acțiuni și de manifestare a voinței victimei, pe calea aplicării violenței. Manifestarea comportamentului fizic în contextul hărțuirii sexuale nu poate avea ca obiectiv înfrângerea împotrivrării fizice a victimei. Un asemenea obiectiv, specific constrângerii fizice, va atesta necesitatea calificării faptei în baza art.171 sau 172 CP RM.

Manifestarea comportamentului verbal în contextul hărțuirii sexuale se poate exprima în: 1) diverse demersuri făcute victimei, sub formă de propuneri, avansuri, aluzii, solicitări etc., mai mult sau mai puțin explicite; 2) expedierea de e-mail-uri cu caracter sugestiv; 3) montarea unor persoane împotriva victimei; 4) contestarea nejustificată a muncii depuse de victimă; 5) impunerea victimei a unor sarcini fără sens și care nu fac parte din îndatoririle ei normale de serviciu; 6) trasarea în fața victimei a unor sarcini de lucru exorbitante în raport cu timpul, pregătirea profesională și mijloacele de care aceasta dispune etc.

Manifestarea comportamentului nonverbal în contextul hărțuirii sexuale se poate exprima în: 1) demonstrarea unor imagini pornografice sau a altor obiecte având conotații sexuale; 2) oferirea de cadouri, atenții ori înlesniri pe plan profesional etc.

Deseori, faptul că hărțuirea sexuală este greu de sesizat este determinat de cota ridicată ce-i revine comunicării nonverbale subtile implicate în procesul hărțuirii. Tocmai în ipoteza manifestării comportamentului nonverbal sporește probabilitatea admiterii unor erori de calificare. Astfel, în procesul stabilirii faptului manifestării comportamentului nonverbal în contextul hărțuirii sexuale devine importantă interpretarea limbajului nonverbal al făptuitorului, care înseamnă mimică, gestică, intonație și intensitate a vocii, poziție a corpului, distanță zonală, aspect exterior etc. În astfel de cazuri, dacă incertitudinile legate de calificare persistă, ele trebuie tratate în folosul făptuitorului (conform principiului *in dubio pro reo*).

Pentru a exclude astfel de incertitudini, un aspect important îl poate constitui stabilirea distanței dintre două persoane. Aceasta distanță este variabilă, în funcție de zona despre care discutăm: zona publică, zona socială, zona personală și zona intimă. Studiile au arătat că pentru zona corporală intimă distanța este între 15 și 46 cm. Intrarea unor persoane străine în această zonă este sesizată ca deranjantă. În zona intimă se poate pătrunde numai cu acordul persoanei; intrarea neconsimțită a unei alte persoane în această zonă poate fi percepută ca hărțuire sexuală.

Trebuie urmărite și alte indicii de posibilă manifestare a comportamentului nonverbal în contextul hărțuirii sexuale: 1) priviri insistente spre anumite zone ale corpului victimei; 2) umezirea repetată a buzelor; 3) dezgolirea corpului în prezența victimei; 4) demonstrarea unor semne indecente cu ajutorul degetelor sau al mâinilor; 5) afișarea în încăperea în care este nevoită să se afle victima a unor imagini ale corpului uman dezgolit; 6) supravegherea locuinței, a locului de muncă sau a altor locuri frecventate de victimă etc. Cel mai probabil, nu unul, dar mai multe asemenea indicii vor fi necesare pentru a demonstra fără puțință de tăgadă faptul manifestării comportamentului nonverbal în contextul hărțuirii sexuale.

Pentru stabilirea limitei care desparte comportamentul flirtant de comportamentul caracteristic hărțuirii sexuale, este necesar să se răspundă la următoarele întrebări: a) lezează oare comportamentul făptuitorului demnitatea victimei?; b) creează oare comportamentul făptuitorului o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă? Numai în ipoteza unui răspuns afirmativ la oricare din aceste două întrebări se poate invoca temeiul aplicării art.173 CP RM.

Vizavi de cea de-a doua din condițiile ce caracterizează acțiunea principală din contextul infracțiunii de hărțuire sexuală, trebuie de menționat că, în sensul art.173 CP RM, comportamentul care lezează demnitatea victimei se poate exprima în: 1) îngrădirea posibilității de exprimare a victimei (aceasta nu are posibilitatea de a-și expune punctul de vedere în fața șefilor ierarhici; victima este întreruptă atunci când vorbește; colegii împiedică victima să-și susțină punctul de vedere; colegii se adresează necuviincios, jignesc victima; munca victimei și viața personală sunt criticate; victimei i se retrage accesul la utilități: telefon, fax, calculator etc.); 2) izolarea victimei (nu se vorbește niciodată cu victima; se ignoră necesitatea de a explica punctual victimei, care este un nou salariat, nelămuririle pe care aceasta în mod justificat le ridică; victimei nu i se răspunde în mod repetat la bună ziua sau i se răspunde jignitor ori peiorativ; victima nu este lăsată să se adreseze altei persoane; victimei i se atribuie un loc de muncă ce o izolează de colegi; se interzice colegilor să vorbească cu victima; se ignoră prezența fizică a victimei; conducerea îi refuză toate solicitările de întrevedere etc.); 3) desconsiderarea victimei în fața colegilor (sunt utilizate față de ea gesturi de dispreț (oftaturi, priviri disprețuitoare, ridicarea umerilor etc.)); victima este vorbită de rău și se lansează diverse zvonuri despre ea și acțiunile ei; aceasta este ridiculizată și considerată bolnavă mintal; sunt atacate convingerile politice sau religioase ale victimei; se glumește pe seama originii, apartenenței etnice sau vieții particulare a victimei; se râde de handicapurile sau de fizicul ei; victima este caricaturizată; ținuta vestimentară a victimei este criticată, modul de viață sau aspectul fizic al victimei sunt luate în derâdere; are loc negarea, luarea în râs a tuturor semnelor de suferință ale victimei; victimei i se aduc reproșuri de genul „Degeaba ai facultate, n-ai învățat nimic, o să te dau afară!” etc.

Dimpotrivă, nu reprezintă manifestarea unui comportament care lezează demnitatea victimei: 1) măsurile justificate de penalizare a absențelor de la lucru; 2) cererea respectării indicatorilor de performanță conform standardelor pentru calificarea respectivă; 3) aplicarea întemeiată de măsuri disciplinare; 4) excluderea persoanei de la realizarea unei sarcini ce implică cerințe ocupaționale specifice pe care persoana respectivă nu le îndeplinește etc.

După cum rezultă din dispoziția art.173 CP RM, comportamentul caracteristic hărțuirii sexuale poate nu numai să lezeze demnitatea victimei, dar și să creeze o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă. În acest sens, comportamentul în cauză trebuie să producă în detrimentul victimei oricare din următoarele efecte de natură psihologică: depresie, anxietate, șoc, negare, stres, tulburări ale somnului; furie, teamă, frustrare, iritare, instabilitate emoțională; nesiguranță, jenă, rușine; confuzie, neputință, tulburări de concentrare, atacuri de panică; stimă de sine scăzută, neîncredere în capacitățile proprii, hipersensibilitate; izolare, autoblamare etc.

Toate aceste efecte sunt cu atât mai vătămătoare cu cât comportamentul caracteristic hărțuirii sexuale se realizează în prezența mai multor persoane, când victima este expusă în public unei degradări, umiliri, jigniri etc. În astfel de circumstanțe, cu cât victima este mai vulnerabilă, cu atât mai mult cresc șansele făptuitorului să determine victima la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite.

Nu poate fi aplicat art.173 CP RM în ipoteza în care manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal – care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite – nu este însoțită de amenințare, constrângere sau șantaj. În asemenea cazuri, atunci când se atestă desfășurarea unor raporturi juridice de muncă, nu este exclusă aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute de Codul muncii.

Modalitățile acțiunii adiacente – amenințare, constrângere și șantaj – nominalizate în dispoziția art.173 CP RM, sunt prezentate exhaustiv. Nicio altă modalitate nu poate constitui conținutul acestei acțiuni.

Nu este necesar ca amenințarea, constrângerea sau șantajul să se realizeze într-o formă deschisă, explicită. Aceste activități se pot manifesta și în forme implicite de a sugera victimei perspectiva unei consecințe negative dacă nu ar da curs avansurilor de natură sexuală ale făptuitorului, ceea ce poate ridica dificultăți sub aspect probator. Și de această dată, dacă incertitudinile legate de calificare persistă, ele trebuie tratate în folosul făptuitorului (conform principiului *in dubio pro reo*).

În cazul infracțiunii de hărțuire sexuală, amenințarea, constrângerea sau șantajul pot fi realizate direct sau prin intermediul unei persoane interpusă. În ultimul caz, pentru ca infracțiunea de hărțuire sexuală să se consume, este necesar ca persoana interpusă să aducă la cunoștința victimei amenințarea, constrângerea sau șantajul. Dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, nu se reușește aducerea la cunoștința victimei a amenințării, constrângerii sau șantajului, atunci cele săvârșite urmează a fi calificate în baza art.27 și 173 CP RM.

În cazul infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM, aceeași victimă trebuie să fie destinatarul atât al comportamentului fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea victimei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare, cât și al amenințării, constrângerii sau șantajului.

Atunci când amenințarea, constrângerea sau șantajul sunt exercitate asupra victimei, vizând suportarea de către aceasta a anumitor consecințe nefaste (concedierea, exmatricularea, retrogradarea, nepromovarea, schimbarea activității, diminuări salariale sau neacordarea sporurilor salariale meritate, lipsirea de bursă etc.) într-un viitor mult prea îndepărtat, lipsește temeiul de aplicare a art.173 CP RM.

În același timp, trebuie de accentuat că, în cazul infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM, amenințarea, constrângerea sau șantajul nu sunt exercitate pentru întreținerea raporturilor sexuale ori a altor acțiuni cu caracter sexual nedorite concomitent sau imediat după exercitarea amenințării, constrângerii sau șantajului, ci în scopul obținerii în viitor (mai precis, într-un viitor nu prea îndepărtat) a respectivelor satisfacții sexuale.

În sensul art.173 CP RM, prin „amenințare” trebuie de înțeles amenințarea cu un rău vizând perspectivele victimei la locul de muncă, de studii etc. (concedierea, exmatricularea, retrogradarea, nepromovarea, schimbarea activității, diminuări salariale sau neacordarea sporurilor salariale meritate, lipsirea de bursă etc.). De asemenea, se înțelege amenințarea de a distruge sau a deteriora bunurile victimei, de a o răpi etc., cu excepția acelor tipuri de amenințare care se pot atesta în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art.171 și 172 CP RM.

În sensul art.173 CP RM, prin „constrângere” se are în vedere constrângerea prin profitarea de dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei, ori altă constrângere, cu excepția celei specificate la art.171 și 172 CP RM. Interpretând noțiunea „dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei”, este util să ne adresăm explicațiilor privind noțiunea similară menționată la lit.c) alin.(2) art.150 CP RM.

În sensul art.173 CP RM, prin „șantaj” trebuie de înțeles amenințarea cu divulgarea informațiilor care, devenind notorii, pot prejudicia onoarea și demnitatea victimei ori pot fi cauza altor urmări nedorite. Conținutul unor asemenea informații despre victimă poate privi: practicarea prostituției; boala venerică a acesteia; consumul de substanțe narcotice sau psihotrope; săvârșirea unor ilegalități; infidelitatea conjugală etc. Totodată, la calificare nu are importanță dacă aceste informații sunt mincinoase sau veridice.

Infracțiunea prevăzută la art.173 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul manifestării unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori care creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina victima la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin amenințare, constrângere, șantaj. La calificare, nu contează dacă făptuitorului i-a reușit sau nu să realizeze raporturi sexuale ori alte acțiuni cu caracter sexual nedorite. Însă, această împrejurare poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

În situații de altă natură, este posibil ca, după consumarea infracțiunii de hărțuire sexuală, să se schimbe atitudinea victimei privitoare la consimțirea avansurilor sexuale ale făptuitorului. De exemplu, dacă hărțuirea sexuală a fost urmată de un raport sexual altul decât violul ori de acte de penetrare vaginală, anală, bucală ori de alt gen – care au fost săvârșite cu consimțământul victimei despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 16 ani, în lipsa unei constrângeri explicite sau implicite – cele săvârșite reprezintă concursul real al infracțiunilor specificate la art.173 și 174 CP RM.

Aplicarea art.173 CP RM nu este condiționată de repetarea actelor de hărțuire sexuală, conținutul infracțiunii în cauză putând fi realizat și printr-un singur act (de exemplu, profesorul pretinde favoruri sexuale unei studente, sugerându-i că altminteri nu o va promova la examen). Tocmai de aceea, infracțiunea se consumă în momentul săvârșirii primului act de solicitare sau propunere vizând obținerea de favoruri sexuale.

Latura subiectivă a infracțiunii de hărțuire sexuală se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. Motivul acestei infracțiuni constă, de cele mai multe ori, în năzuința făptuitorului de a-și satisface necesitățile sexuale.

Scopul infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM este unul special, și anume: scopul de a determina victima la unul sau mai multe raporturi sexuale ori la una sau mai multe alte acțiuni cu caracter sexual nedorite. În lipsa acestui scop, nu poate fi admisă calificarea faptei în conformitate cu art.173 CP RM.

În sensul art.173 CP RM, noțiunea „raport sexual” are aceeași semnificație ca și în cazul infracțiunii de viol. Prin „alte acțiuni cu caracter sexual” se înțelege homosexualitatea sau satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, în sensul art.172 CP RM.

Este obligatoriu ca raporturile sexuale ori alte acțiuni cu caracter sexual, a căror întreținere o urmărește făptuitorul, să fie nedorite. Aceasta înseamnă că infracțiunea presupune o atitudine neechivocă a victimei de neacceptare a unor asemenea forme de manifestare a „atenției” făptuitorului față de ea. În acest plan, ceea ce interesează la calificare este să lipsească consimțământul victimei; numai așa poate fi atestată vătămarea inviolabilității sexuale și a libertății sexuale a persoanei. De aceea, din conduita victimei trebuie să rezulte refuzul categoric de a întreține raporturi sexuale ori alte acțiuni cu caracter sexual. Dacă refuzul victimei a fost de circumstanță (de formă) și nu categoric (adică, putea fi interpretat și în sens de acceptare a raporturilor sexuale ori a altor acțiuni cu caracter sexual), cele comise nu pot fi calificate conform art.173 CP RM.

Subiectul infracțiunii prevăzute la art.173 CP RM este persoana fizică responsabilă care, în momentul comiterii faptei, a atins vârsta de 16 ani.

Este posibil ca subiectul infracțiunii de hărțuire sexuală să aibă o calitate care să-i confere autoritate sau influență asupra victimei în cadrul relațiilor de la locul de muncă, de studii etc. Însă, la fel de posibil este ca hărțuirea sexuală să aibă ca subiect o persoană cu poziție egală la locul de muncă, de studii etc. (coleg de serviciu, de grupă) sau chiar o persoană aflată într-o poziție de inferioritate, ori o persoană care nu este legată de victimă prin relații de muncă, de studii etc. Sub acest aspect, hărțuirea sexuală poate fi săvârșită la locul de muncă sau în alt loc în care persoana respectivă își desfășoară activitatea, precum și în afara orelor de lucru: evenimente organizate de companie, cursuri, team-building-uri. Pot comite hărțuirea sexuală nu doar angajații unei companii, ci și aplicanții pentru un post, consultanții, studenții care fac practica, trainerii, voluntarii etc.

Trebuie de menționat că dacă săvârșirea hărțuirii sexuale devine posibilă datorită neglijenței în serviciu (de exemplu, a neîntreprinderii unor măsuri de prevenire eficiente) a unei persoane publice, acea persoană publică urmează a fi trasă la răspundere în baza art.329 CP RM.

Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani (art.174 CP RM)

La alin.(1) art.174 CP RM se stabilește răspunderea pentru raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele, comise asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani.

Potrivit alin.(2) art.174 CP RM, persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alineatul (1) nu este pasibilă de răspundere penală, dacă este la nivel apropiat cu victima în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.174 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a persoanelor care nu au împlinit vârsta de 16 ani.

La rândul său, **obiectul material** al infracțiunii de raport sexual cu o persoană, care nu a împlinit vârsta de 16 ani, îl reprezintă corpul persoanei.

Victimă a infracțiunii prevăzute la art.174 CP RM poate fi numai persoana, de sex feminin sau masculin, care la momentul comiterii faptei nu are împlinită vârsta de 16 ani. La calificare nu are importanță gradul de maturizare sexuală a victimei.

Este obligatoriu ca făptuitorul nu să presupună, ci să știe cu certitudine că la momentul comiterii infracțiunii victima nu a atins vârsta de 16 ani. Această certitudine se poate datora cunoașterii anterioare a victimei, aspectului exterior al acesteia, manierei de conduită a victimei etc.

În ipoteza infracțiunii de raport sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, este stabilită doar limita maximă a vârstei victimei. Totuși, identificarea limitei minime a acestei vârste are importanță în planul delimitării acestei fapte infracționale de infracțiunea de viol (art.171 CP RM) și cea de acțiuni violente cu caracter sexual (art.172 CP RM), presupunând profitarea de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința. Se va realiza componența infracțiunii prevăzute la art.174 CP RM numai dacă actul sexual corespunzător a fost perceput adecvat de către victimă. Numai dacă victima a înțeles semnificația actului la care a fost supusă;

cu alte cuvinte, numai dacă a avut discernământ. Cu cât mai redusă este vârsta victimei, cu atât crește posibilitatea lipsei discernământului. De aceea, urmează a se stabili în concret, de la caz la caz, dacă victima a avut sau nu discernământ, fără a se putea fixa în mod abstract, pe cale doctrinară sau judiciară, o limită minimă a vârstei acesteia ca element de referință.

Doar în rezultatul examinării tuturor circumstanțelor faptei se poate stabili dacă victima a înțeles semnificația celor ce i s-au întâmplat. Trebuie luate în considerație depozițiile victimei, ale părinților sau persoanelor subrogatorii, ale pedagogilor sau ale altor persoane care pot evalua dezvoltarea intelectuală a victimei. În cazurile necesare, urmează a fi dispusă efectuarea unei expertize psihologice judiciare, cu implicarea specialiștilor în psihopedagogie.

Dacă – din cauza lipsei de discernământ – victima (care are o vârstă fragedă) nu a înțeles semnificația actului la care a fost supusă, consimțământul acesteia nu are nicio relevanță juridică, iar făptuitorul este conștient de acest fapt. De aceea, raportul sexual, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală ori altele, săvârșite cu o persoană de vârstă fragedă, trebuie calificate potrivit lit.b) alin.(3) art.171 sau lit.a) alin.(3) art.172 CP RM. În astfel de cazuri, există toți indicii pentru a recunoaște că făptuitorul a profitat de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința.

Întrucât condiția victimei care are vârsta sub 16 ani depășește limitele componenței de incest – dacă această condiție se suprapune săvârșirii raportului sexual între rude pe linie dreaptă până la gradul trei inclusiv, precum și între rude pe linie colaterală (frați, surori) – devine necesară calificarea prin concurs: art.174 și 201 CP RM.

Violența sexuală, care ia forma infracțiunii prevăzute la art.174 CP RM, nu poate fi calificată în baza art.201¹ CP RM. Cu alte cuvinte, raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele – comise de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani – atrage răspunderea numai conform art.174 CP RM. În acest caz, art.174 CP RM trebuie privit ca normă specială în raport cu art.201¹ CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.174 CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune. Această acțiune poate îmbrăca oricare din modalitățile următoare: 1) raportul sexual; 2) actele de penetrare vaginală, altele decât raportul sexual; 3) actele de penetrare anală; 4) actele de penetrare bucală; 5) alte acte de penetrare.

Noțiunea „raport sexual” (care desemnează prima dintre modalitățile menționate mai sus), utilizată în art.171 CP RM, are același înțeles ca și noțiunea „raport sexual”, folosită în art.171 CP RM.

Noțiunea „actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele” (care desemnează ultimele patru modalități menționate mai sus) se intersectează atât cu noțiunile „homosexualitate” și „satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse” (utilizate în art.172 CP RM), cât și cu noțiunea „acțiuni cu caracter sexual” (utilizată în art.173 CP RM). Se intersectează, de vreme ce presupune săvârșirea doar a acelor acte sexuale care implică penetrarea (pătrunderea) cu conotații sexuale.

Nu intră sub incidența noțiunii „orice alte acte de penetrare vaginală sau anală” actele sexuale care nu implică penetrarea: contactul dintre organele genitale a două persoane de sex feminin; manipulările cu aceste organe cu ajutorul degetelor mâinilor; imitarea raportului sexual prin săvârșirea unor fricțiuni cu membrul viril în spațiul dintre mamelele femeii, coapsele, umărul și gâtul ei, ori pe suprafața abdomenului acesteia; masturbarea unei persoane de sex masculin de către o persoană de sex feminin (sau viceversa) ori a unei persoane de sex masculin de către o altă persoană de sex masculin etc. În prezența unor condiții suficiente (care implică recurgerea făptuitorului la constrângerea fizică sau psihică a victimei ori la profitarea de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința), astfel de acte sexuale care nu implică penetrarea pot intra sub incidența altor norme (de exemplu, a art.172 CP RM). Totuși, dacă respectivele condiții lipsesc, actele sexuale, care nu implică penetrarea, scapă incidenței legii penale.

Trebuie de precizat că actele de penetrare – altele decât actele de penetrare vaginală, anală sau bucală – presupun penetrarea nu a unor cavități naturale din organismul victimei, dar a unei plăgi penetrabile pe care, *ante factum*, făptuitorul sau o terță persoană i-a cauzat-o victimei sau care a fost cauzată de victima însăși.

Sub incidența dispoziției de la art.174 CP RM nimeresc numai raportul sexual și actele de penetrare vaginală, anală, bucală sau de alt gen, care au fost săvârșite cu consimțământul victimei, în lipsa unei constrângeri explicite sau implicite.

Articolul 174 CP RM este aplicabil doar în privința actelor de penetrare comise asupra victimei (adică atunci când aceasta are rolul de partener pasiv, nu rolul de partener activ). Dacă însă persoana, despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, comite acte de penetrare asupra unei alte persoane (despre care se știa cu certitudine că a împlinit vârsta de 16 ani), acest articol nu poate fi aplicat. Astfel de acte sexuale scapă incidenței legii penale.

Infrațiunea prevăzută la art.174 CP RM este o infrațiune formală. Ea se consideră consumată din momentul începerii raportului sexual sau a altor acte de penetrare vaginală, anală, bucală ori de alt gen.

Cu referire la raportul sexual altul decât violul sau la actele de penetrare vaginală, comise cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, se are în vedere momentul introducerii depline sau parțiale a membrului viril ori a unei alte părți a corpului, sau a unui alt obiect în cavitatea vaginală a victimei. În ipoteza dată, infrațiunea prevăzută la art.174 CP RM se va considera consumată dacă au fost traversate limitele labiilor mari (sau labiilor mici, în funcție de particularitățile individuale). Pentru a considera, în această ipoteză, infrațiunea consumată nu este obligatorie confirmarea deflorării sau a gravidității victimei de sex feminin.

În ce privește actele de penetrare anală, comise cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, infrațiunea prevăzută la art.174 CP RM se va considera consumată dacă au fost traversate limitele sfincterului exterior al rectului victimei.

În ipoteza actelor de penetrare bucală comise cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, infrațiunea prevăzută la art.174 CP RM se va considera consumată dacă au fost traversate limitele buzelor victimei.

În sfârșit, în situația actelor de penetrare – altor decât actele de penetrare vaginală, anală sau bucală – comise cu o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, infrațiunea prevăzută la art.174 CP RM se va considera consumată dacă au fost traversate limitele plăgii penetrabile de pe corpul victimei.

Latura subiectivă a infrațiunii prevăzute la art.174 CP RM se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivul infrațiunii se concretizează, de cele mai dese ori, în năzuința făptuitorului de a-și satisface necesitățile sexuale.

Este obligatoriu ca făptuitorul nu să presupună, ci să știe cu certitudine că la momentul comiterii infracțiunii victima nu a atins vârsta de 16 ani. Această certitudine se poate datora: cunoașterii anterioare a victimei; aspectului exterior al acesteia; manierei de conduită a victimei etc.

Subiectul infracțiunii specificate la art.174 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii faptei a atins vârsta de 16 ani. Ca subiect poate evolua o persoană de sex masculin sau o persoană de sex feminin. În funcție de modalitatea faptică sub care se prezintă acțiunea prejudiciabilă, victima și subiectul pot avea apartenență sexuală diferită sau aceeași apartenență sexuală.

Dacă săvârșirea raportului sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani devine posibilă datorită neglijenței în serviciu (de exemplu, a neîntreprinderii unor măsuri de prevenire eficiente) a unei persoane publice, acea persoană publică urmează a fi trasă la răspundere în baza art.329 CP RM.

Cât privește dispoziția de la alin.(2) art.174 CP RM, aceasta este aplicabilă numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele trei condiții: 1) făptuitorul și victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește vârsta; 2) făptuitorul și victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește dezvoltarea fizică; 3) făptuitorul și victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește dezvoltarea psihică. Dacă lipsește măcar una din aceste condiții, făptuitorul nu va putea beneficia de liberarea de răspundere penală.

Acțiuni perverse (art.175 CP RM)

La art.175 CP RM se prevede răspunderea pentru săvârșirea de acțiuni perverse față de o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, constând în exhibare, atingeri indecente, discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice, punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, precum și în alte acțiuni cu caracter sexual.

Obiectul juridic special al acțiunilor perverse îl formează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a persoanei având vârsta de până la 16 ani.

În ce privește **obiectul material** al infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM, acesta îl reprezintă corpul persoanei.

Victimă a acțiunilor perverse poate fi numai persoana – de sex feminin sau masculin – care la momentul comiterii infracțiunii nu a atins vârsta de 16 ani. Este obligatoriu ca făptuitorul nu să presupună, ci să știe cu certitudine că la momentul comiterii infracțiunii victima nu a atins vârsta de 16 ani.

Violența sexuală, care ia forma infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM, nu poate fi calificată în baza art.201¹ CP RM. Cu alte cuvinte, acțiunile perverse săvârșite de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani – constând în exhibare (adică, dezgolirea corpului sau a organelor genitale ale făptuitorului în prezența victimei), atingeri indecente, discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice, punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, precum și în alte acțiuni cu caracter sexual – atrage răspunderea numai conform art.175 CP RM. În acest caz, art.175 CP RM este o normă specială în raport cu art.201¹ CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM se exprimă în fapta prejudiciabilă concretizată în acțiuni perverse.

Este cazul de consemnat că articolul 175 CP RM se aplică pentru săvârșirea de acțiuni cu caracter sexual, altele decât raportul sexual, homosexualitatea, satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, precum și oricare alte acte de penetrare vaginală, anală, bucală sau de alt gen. La concret, în sensul prevederii de la art.175 CP RM, acțiunile cu caracter sexual se pot înfățișa sub următoarele modalități: 1) exhibare; 2) atingeri indecente; 3) discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale; 4) determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice; 5) punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic; 6) alte acțiuni cu caracter sexual.

În sensul prevederii de la art.175 CP RM, prin „alte acțiuni cu caracter sexual” trebuie de înțeles: 1) dezgolirea corpului sau a organelor genitale ale victimei; 2) realizarea raportului sexual sau a actului de homosexualitate, ori satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, în condiții ca victima să poată urmări aceste acțiuni; 3) audierea împreună cu victima a înregistrărilor audio cu caracter pornografic; 4) vizionarea împreună cu victima a imaginilor de orice gen cu același conținut; 5) lecturarea împreună cu victima a literaturii cu conținut pornografic etc.

Pentru calificarea faptei în baza art.175 CP RM nu contează dacă acțiunile perverse sunt comise asupra victimei sau în prezența victimei. Este obligatoriu să existe consimțământul univoc al victimei. Or, în sensul art.175 CP RM, acțiunile perverse nu pot presupune nici constrângere fizică sau psihică, nici constrângere prin șantaj, nici profitarea de dependența victimei ori de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința. În caz contrar, fapta va fi calificată conform art.171-173 CP RM. De exemplu, dacă pettingul sau frotajul e săvârșit față de o persoană despre care se știe cu certitudine că nu a atins vârsta de 16 ani, există suficiente temeiuri de a aplica răspunderea penală pentru acțiuni perverse, potrivit art.175 CP RM. Aceasta dacă pettingul sau frotajul reprezintă scopul în sine al făptuitorului. Dacă însă aceste manifestări ale vieții sexuale constituie doar o premisă pentru satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, vom fi în prezența tentativei la infracțiunea prevăzută la art.172 CP RM.

Nu este exclus ca acțiunile perverse – săvârșite asupra victimei sau în prezența victimei – să fie însoțite de constrângere (de exemplu, victima să fie forțată să-și dezgolească organele genitale, să fie imobilizată pentru ca făptuitorul s-o poată palpa, să fie ținută încuiată într-o încăpere în care îi sunt demonstrate filme pornografice etc.). În astfel de situații, întrucât constrângerea depășește limitele infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM, calificarea trebuie făcută conform regulilor concursului de infracțiuni: potrivit art.175 și, în funcție de circumstanțele concrete ale cazului, art.151, 152, 155, 166 sau altele din Codul penal ori art.78 din Codul contravențional.

Acțiunile perverse – presupunând discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, audierea de către făptuitor și victimă a înregistrărilor cu conținut pornografic, vizionarea imaginilor de orice gen cu același conținut, lecturarea literaturii cu conținut pornografic etc. – trebuie deosebite de infracțiunea de pornografie infantilă (art.208¹ CP RM). Deosebirea constă în aceea că, în cazul infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM, victima nu poate fi protagonistul reprezentărilor pornografice. Ea are un cu totul alt rol: de spectator, ascultător, cititor, privitor, de martor al reprezentărilor, înregistrărilor, creațiilor cu caracter pornografic etc.

Acțiunile perverse, în sensul prevederii de la art.175 CP RM, urmează a fi deosebite de comercializarea sau difuzarea produselor pornografice, acțiuni specificate la art.90 din Codul contravențional. Deosebirea

dintre cele două fapte constă în motivul infracțiunii. De regulă, în cazul acțiunilor contravenționale prevăzute la art.90 din Codul contravențional, interesul material este motivul ce-l ghidează pe făptuitor. Nu năzuința de a-l iniția pe minor în detaliile vieții sexuale, nu năzuința de a-și satisface necesitățile sexuale.

Infracțiunea prevăzută la art.175 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul începerii acțiunilor perverse.

Latura subiectivă a acțiunilor perverse se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii pot fi diferite: năzuința făptuitorului de a-l iniția pe minor în detaliile vieții sexuale, în vederea exploatării lui sexuale pe viitor; năzuința de a-și satisface necesitățile sexuale etc.

Subiect al infracțiunii prevăzute la art.175 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 14 ani. Ca subiect poate evolua fie o persoană de sex masculin, fie o persoană de sex feminin. După caz, victima și subiectul pot avea apartenență sexuală diferită sau aceeași apartenență sexuală.

Precizăm că dacă săvârșirea acțiunilor perverse devine posibilă datorită neglijenței în serviciu (de exemplu, a neîntreprinderii unor măsuri de prevenire eficiente) a unei persoane publice, acea persoană publică urmează a fi trasă la răspundere în baza art.329 CP RM.

Acostarea copiilor în scopuri sexuale (art.175¹ CP RM)

La art.175¹ CP RM este stabilită răspunderea pentru propunerea, inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare, a unei întâlniri cu un copil în scopul săvârșirii împotriva acestuia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire.

Obiectul juridic special al infracțiunii de acostare a copiilor în scopuri sexuale îl constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a persoanei având vârsta de până la 18 ani.

Infracțiunea prevăzută la art.175¹ CP RM nu are obiect material, deoarece nu presupune o influențare nemijlocită infracțională asupra corpului victimei.

Victimă a infracțiunii de acostare a copiilor în scopuri sexuale poate fi numai persoana – de sex feminin sau de sex masculin – care la momentul comiterii infracțiunii nu a atins vârsta de 18 ani.

Nu este aplicabil art.175¹ CP RM în ipoteza propunerii, inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare, a unei întâlniri cu un copil – care a atins vârsta de 16 ani, dar care nu a atins vârsta de 18 ani – în scopul săvârșirii împotriva acestuia a uneia dintre infracțiunile prevăzute la art.174 și 175 CP RM, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. În cazul dat, lipsind infracțiunea-scop (și anume: una dintre infracțiunile prevăzute la art.174 și 175 CP RM), lipsește implicit și infracțiunea-mijloc (adică, infracțiunea specificată la art.175¹ CP RM).

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.175¹ CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de propunere, inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare, a unei întâlniri cu un copil, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire.

Săvârșirea acțiunii prejudiciabile prevăzute la art.175¹ CP RM presupune parcurgerea următoarelor trei etape: 1) adresarea către victimă a propunerii, inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare, de întâlnire cu aceasta; 2) săvârșirea unor fapte materiale, care obiectivează propunerea adresată anterior și care conduc la o întâlnire cu victima minoră (de exemplu: stabilirea locului și timpului de întâlnire; deplasarea făptuitorului către locul de întâlnire; rezervarea de către făptuitor a unui spațiu în vederea întâlnirii; întreprinderea de către făptuitor a unor acțiuni având scopul asigurării caracterului secret al întâlnirii cu victima minoră etc.); 3) întâlnirea propriu-zisă a făptuitorului cu victima minoră.

Dacă activitatea infracțională se va întrerupe înainte de a se încheia cea de-a treia etapă sus-nominalizată, fapta va fi calificată ca tentativă la infracțiunea prevăzută la art.175¹ CP RM.

În sensul prevederii de la art.175¹ CP RM, noțiunea de întâlnire presupune nu doar o întrevvedere în același punct topografic, dar și o întrevvedere virtuală, când făptuitorul și victima se găsesc la distanță unul de celălalt (de exemplu, în localități sau țări diferite). Ultima ipoteză – când făptuitorul și victima se află la distanță unul de celălalt – este valabilă mai ales în situația în care subiectul infracțiunii prevăzute la art.175¹ CP RM urmărește să săvârșească nu o infracțiune oarecare cu caracter sexual, dar infracțiunea specificată la art.175 CP RM, atunci când aceasta se concretizează în: discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale; determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice;

punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic etc. În aceste condiții, infracțiunea prevăzută la art.175 CP RM este comisă prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare.

Pentru calificarea faptei în baza art.175¹ CP RM, nu are importanță dacă propunerea întâlnirii cu victima s-a făcut prin utilizarea tehnologiilor de comunicare și informare (de exemplu, prin intermediul unei rețele de telecomunicații pentru distribuirea de mesaje către un public nespecificat) sau fără utilizarea unor astfel de tehnologii (de exemplu, prin comunicare directă cu victima). Totuși, în planul individualizării pedepsei, nu se poate face abstracție de faptul că, prin utilizarea tehnologiilor de comunicare și informare, este mai facil și mai accesibil ca făptuitorul să stabilească contactul cu un număr mai mare de potențiale victime minore. Respectiv, în lipsa utilizării tehnologiilor de comunicare și informare o astfel de posibilitate este mult mai redusă.

Infracțiunea prevăzută la art.175¹ CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul întâlnirii propriu-zise a făptuitorului cu victima (avându-se în vedere că respectiva întâlnire este precedată de propunerea (inclusiv prin intermediul tehnologiilor de informare și de comunicare) acelei întâlniri cu victima în scopul săvârșirii împotriva acesteia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, iar propunerea în cauză a fost urmată de fapte materiale care au condus la o astfel de întâlnire).

Latura subiectivă a infracțiunii de acostare a copiilor în scopuri sexuale se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. În principal, motivul infracțiunii în cauză se exprimă în năzuința făptuitorului de a-și satisface necesitățile sexuale.

Scopul infracțiunii prevăzute la art.175¹ CP RM este unul special: scopul săvârșirii împotriva victimei a oricărei infracțiuni cu caracter sexual. În sensul art.175¹ CP RM, prin „infracțiuni cu caracter sexual” trebuie de înțeles nu numai infracțiunile prevăzute la art.171-175 CP RM. Reieșind din dispoziția art.23 al Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, încheiate la Lanzarote la 25.10.2007 [1], noțiunea „infracțiuni cu caracter sexual” trebuie să se refere și la infracțiunile specificate la art.208¹ și 208² CP RM.

Pentru calificarea faptei în baza art.175¹ CP RM, nu are importanță dacă infracțiunea sexuală preconizată urmează a fi comisă de către făptuitor sau de către o altă persoană.

Cele săvârșite vor forma un concurs al infracțiunii prevăzute la art.175¹ CP RM și al uneia dintre infracțiunile prevăzute la art.171-175, 208¹, 208² CP RM, în cazul în care persoana, care-i propune victimei o întâlnire în scopul săvârșirii împotriva acestuia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, săvârșește ulterior o asemenea infracțiune cu acea victimă. Trebuie de accentuat că, în situația analizată, nu se atestă o dublă sancționare a aceleiași fapte. Or, așa cum reiese din dispoziția art.175¹ CP RM, săvârșirea oricărei infracțiuni cu caracter sexual reprezintă scopul infracțiunii prevăzute de acest articol. Realizarea acestui scop depășește cadrul infracțiunii specificate la art.175¹ CP RM. Aceasta pentru că infracțiunea cu caracter sexual nu este absorbită de infracțiunea prevăzută la art.175¹ CP RM. Răspunderea se aplică în baza art.175¹ CP RM, indiferent dacă și-a găsit sau nu realizare scopul de săvârșire a oricărei infracțiuni cu caracter sexual.

Aplicarea răspunderii conform art.175¹ CP RM exclude calificarea suplimentară a celor săvârșite ca pregătire de infracțiunile cu caracter sexual (atunci când persoana, care-i propune victimei o întâlnire în scopul săvârșirii împotriva acestuia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, este cea care urmărește să săvârșască ulterior o asemenea infracțiune cu acea victimă) sau ca organizare ori complicitate la infracțiunile cu caracter sexual (atunci când persoana, care-i propune victimei o întâlnire în scopul săvârșirii împotriva acesteia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual, este cea care organizează sau ajută la săvârșirea de către o altă persoană a unei asemenea infracțiuni cu acea victimă).

În fine, **subiect** al infracțiunii prevăzute la art.175¹ CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani. Ca subiect poate evolua fie o persoană de sex masculin, fie o persoană de sex feminin. După caz, victima și subiectul pot avea apartenență sexuală diferită sau aceeași apartenență sexuală.

Bibliografie:

1. Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale // <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Moldovan/201-Moldovan.pdf>
2. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 12.04.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.99-102.
3. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 26.12.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.27-30.

Prezentat la: 11.03.2013